

ngày càng cao, những ý tưởng gần gũi và kỳ quặc của ông ngày càng nhiều thêm. Thực ra, ông đã sáng lập một hệ thống đạo đức mới (hơn là một tôn giáo) mà những người ủng hộ ông đã truyền bá khắp nước Anh trong các "Hội trường Khoa học". Cốt lõi của giáo lý này là việc con người về cơ bản là sản phẩm của môi trường sống, một ý tưởng đã ảnh hưởng sâu sắc đến Marx và ngày nay có thể được coi là một phần gần như không thể thiếu trong những quan niệm thường thức của nền giáo dục nửa vời phương Tây. Đối với Marx, chính hệ thống sản xuất đã nhào nặn nên con người và tạo ra kiến trúc thượng tầng của mọi tư duy: Marx đã kích ý chí tự do không kém gì Owen, người tin chắc rằng thông qua môi trường, tính cách của bất kỳ ai cũng có thể được hình thành và uốn nắn theo ý muốn. Niềm tin mãnh liệt của ông vào giáo dục đã tìm thấy tiếng vang mạnh mẽ ở Bắc Âu và Bắc Mỹ. Dẫu vậy, bất chấp thuyết quyết định của mình, thái độ của ông đối với đạo đức lại tích cực hơn nhiều so với Marx. Trước khi qua đời, Owen đã chuyển hướng sang thuyết duy linh (*spiritualism*).

Marx thành lập Hiệp hội Công nhân Quốc tế vào năm 1864, sáu năm sau cái chết của Owen. Đây là Quốc tế Thứ nhất, mà lịch sử của nó được đánh dấu bằng cuộc đấu tranh cay đắng giữa những người Xã hội chủ nghĩa thực sự và những người Vô chính phủ dưới sự lãnh đạo của Bakunin. Sự ác cảm mạnh mẽ của Marx đối với nước Nga và người Nga một phần bị nhuộm màu bởi lòng căm hận của ông dành cho Bakunin, vị quý tộc vô chính phủ người Nga, người mà sau đó đã cải đạo Hoàng tử Kropotkin theo các ý tưởng của mình. Marx đã cho trục xuất Bakunin vào năm 1872 và trụ sở của Quốc tế Thứ nhất được chuyển đến New York, nơi tổ chức này chết mòn một cách lay lắt. Sự đối địch giữa Marx, một kẻ cố chấp nhỏ nhen mang phong thái giáo sư, với vị cựu sĩ quan bánh bao của Quân đội Đế quốc Nga đã mang lại một sức tàn phá khốc liệt.

Marx cũng không hòa hợp với một nhân vật bánh bao khác, Ferdinand Lassalle. Là con trai của một thương gia Do Thái ở Breslau và là người tổ chức đầu tiên của phong trào công nhân Đức, Lassalle là một nhân vật vô cùng đa màu sắc. Hết lần này đến lần khác bị buộc tội về các vi phạm chính trị này nọ, ông lại thường xuyên được tha bổng. Dũng cảm, hóm hỉnh, một người yêu cái đẹp và là một nhà viết kịch, ông không được lòng cả Marx lẫn Engels. Có mối quan hệ gần gũi lâu dài với Nữ bá tước Sophie Hatzfeld với tư cách là luật sư của bà, cuối cùng ông đã bị giết trong một cuộc đấu súng với một người Romania gần Geneva để tranh giành bàn tay và trái tim của Helene von Dönniges, con gái một nhà ngoại giao xứ Bavaria.